

SEE MORE JESUS • WANTTOSEEMORE.COM

پیرۆزنووسی چی دهرباره‌ی دانایی ده‌لیت؟ — به‌شی ۰۲ نووسراوه پیرۆزه‌کانی KJV له‌گه‌ل ژماره‌کانی Strong's

به‌شی ۰۲ لیکۆلینه‌وه‌یه‌کی نوێ له‌سه‌ر بنه‌مای فیڕکردنی بنه‌په‌تی پیرۆزی دامه‌زراوه
دانایی — فهرزی بنه‌په‌تی پیرۆز

وشه‌ی سه‌ره‌تا

دانایی له‌کۆی ده‌ست پێده‌کات؟ نووسراوه‌ پیرۆزه‌که به‌ روونی وه‌لام ده‌داته‌وه: ترسی یه‌زدان سه‌ره‌تای داناییه. نه‌ک قوتابخانه‌کانی مرۆف، نه‌ک دانایی ئهم جیهانه؛ ترسی یه‌زدان. وشه‌ عیبرییه‌که چۆکمايه (H2451، دانایی)؛ وشه‌ یونانییه‌که سوڤایه (G4678، دانایی)؛ و ده‌رگای هه‌ردووکیان یاره‌یه (H3374، ترس). ئه‌و بناغه‌یه پێشتر دانراوه. ئیستا شایه‌تی تازه‌ دین: ئه‌یوب، که له‌ خودا ترسی؛ سلیمان، که دایکی تیگه‌یشتووی داوا کرد؛ یاقوب، که ده‌لیت له‌ خودا داوا بکه‌ن؛ و پۆلس، که مه‌سیحمان پیشان ده‌دات، دانایی خودا. ئه‌گه‌ر یه‌کیه‌کان دانایی نه‌بێت، ده‌تازانێت له‌ کێ داوا بکه‌ن. بگه‌ڕێن بۆی.

سێ پرسیار که ئهم لیکۆلینه‌وه‌یه وه‌لامیان ده‌داته‌وه:

1. سه‌ره‌تای دانایی له‌ کۆیه؟
2. ئه‌گه‌ر به‌کێکتان دانایی که‌م بێت، ده‌بێت داوا له‌ کێ بکات؟
3. هه‌موو گه‌نجینه‌کانی دانایی و زانیاری له‌کۆی هه‌شاردراوه؟

بناغه‌ی پێشتر دانراو — دانایی

- بناغه → ترسی یه‌زدان سه‌ره‌تای دانایی یه (زه‌بوور ۱:۱۱).
- بناغه → هه‌موو ئه‌وانه‌ی فه‌رمانه‌کانی ئه‌و به‌جێده‌گه‌یه‌نن تیگه‌یشتنێکی باشیان هه‌یه (زه‌بوور ۱:۱۱).
- بناغه‌که → ئه‌وسا له‌ خوا ترسی یه‌زدان تێده‌گه‌یت و زانیی خودا ده‌دۆزیته‌وه (په‌ندی سلیمان ۳:۵).
- بناغه → ترسی یه‌زدان رقبوونه‌وه‌یه له‌ خراپه (په‌نده‌کان ۸:۱۳).
- بناغه → یه‌زدان دانایی ده‌به‌خشیت (په‌نده‌کانی ۲:۶).
- بناغه → مه‌سیح، که له‌لایه‌ن خودا بۆمان کراوه به‌ دانایی (۱ کۆرنسۆس ۱:۳۰).

ئهم به‌شه ۲ ئه‌و راستیی هه‌مانه له‌لایه‌ن کۆمه‌ڵیک شایه‌تی نوێوه دووپاتی ده‌کاته‌وه.

وشه سهرهکییهکانی یونانی

“دانایی” — **G4678 sophia** — دانایی، دنیایی یا پوچی

مهسیح، هیزی خودا و دانایی خودا

“دانا” — **G4680 sophos** — شارهزا، لاهیژ

گیلایه‌تی خودا له مروّف داناتره

“تیزفهمی” — **G5428 phronesis** — دوورانیدی، تیگه‌یشتنی نه‌خلاق

هه‌به‌هه‌موو دانایی و وریاییه‌که‌وه‌بو ئیمه‌زیادی کردووه

“زانین” — **G1108 gnosis** — زانین، زانیاری

که‌هه‌موو‌گه‌نجینه‌کانی دانایی و زانین له‌ناو‌ئودا‌شاراوه‌ن

وشه کللییه‌کانی عبری

“دانایی” — **H2451 chokmah** — زانایی، شاره‌زایی

یه‌زدان له‌دهمی‌خویدا دانایی ده‌به‌خشیت

“ترس” — **H3374 yare** — ترس، پزلیتان

نرسی یه‌زدان سهره‌تای دانایی یه

“تیگه‌یشتن” — **H998 biynah** — تیگه‌یشتن، زانیاری

زانینی پیروزی تیگه‌یشتنه

“زانین” — **H1847 daath** — زانیاری، تیزفهمی

نرسی یه‌زدان سهره‌تای زانیاریه

کوگای سهرتا

پهنده‌کانی سلیمان 9:10 له‌خواترسی سهره‌تای داناییه، ناسینی خودای پیروزی تیگه‌یشتنه، **[H1847 daath]** **[H998 biynah]**

[H2451 chokmah] **[H3374 yare]**

ترسی یه‌زدان = سهره‌تای دانایی + زانینی پیروزه‌که = تیگه‌یشتن.

(پیروکه‌کانی من — دانایی ده‌رگایه‌کی هیه، و ده‌رگاکه *yare* (H3374، ترس) — ترسی یه‌زدان. نه‌ک ترسیک که لپی هه‌لدیت، به‌لکو دلپکی چه‌میوه‌یه که گوئی

لن ده‌گرت. له‌ده‌رگاکه‌وه‌ده‌ست‌پن‌بکه؛ *chokmah* (H2451، دانایی) له‌ناوه‌وه‌یه.)

I. سهره‌تای دانایی

A. پهنده‌کانی سلیمان 1:7 له‌خواترسی سهره‌تای زانیاریه، به‌لام‌گیله‌کان سووکایه‌تی به‌دانایی و ته‌مبیکردن ده‌که‌ن.

[H2451 chokmah] **[H1847 daath]** **[H3374 yare]**

ترسی یه‌زدان = سهره‌تای زانیاری + گیله‌کان سووکایه‌تی به‌دانایی و ته‌مبیکردن ده‌که‌ن.

B. نه‌یوب 28:28 به‌مروقی فهرموو: «بیگومان دانایی له‌خواترسی‌یه‌وه‌یه و له‌خراپه‌لادانیشتن له‌تیگه‌یشتنه‌وه‌یه.» **[H998 biynah]**

[H2451 chokmah]

ترسی یه‌زدان = دانایی + دوورکه‌وتنه‌وه‌له‌خراپه = تیگه‌یشتن.

II. داوا له‌خودا بکه، نه‌وه‌ی به‌دلفراوانی به‌هه‌موو‌که‌سیک ده‌به‌خشیت

A. یاقوب 1:5 نه‌گه‌ر یه‌کیکتان له‌دانایی که‌موکوپ‌ی هیه، با داوا له‌خودا بکات، که به‌دلفراوانی به‌هه‌مووان ده‌به‌خشیت و گله‌ییش ناکات،

پیشی ده‌به‌خشریت. **[G4678 sophia]**

نه‌گه‌ر یه‌کیکتان دانایی که‌م‌بیت → بو‌ی داوا له‌خودا بکات → پی‌ده‌دریت.

B. یه‌که‌م‌پاشایان 3:9 ئینجا دلپکی تیگه‌یشتووم پیبده بو‌نه‌وه‌ی فهرمان‌په‌وايه‌تی گه‌له‌که‌ت بکه‌م، تاکو جیاوازی بکه‌م له‌نیوان چاکه و خراپه،

چونکه‌کی ده‌توانیت فهرمان‌په‌وايه‌تی ئه‌م‌گه‌له‌گه‌وره‌یه‌ت بکات؟» **[H995 biyn]**

ئینجا دلپکی تیگه‌یشتووم پیبده بو‌نه‌وه‌ی فهرمان‌په‌وايه‌تی گه‌له‌که‌ت بکه‌م → تاکو جیاوازی بکه‌م له‌نیوان چاکه و خراپه.

C. یه‌که‌م‌پاشایان 3:12 نه‌وا من به‌پی داواکارییه‌که‌ی تو ده‌که‌م. دلپکی وا دانات پی ده‌به‌خشم شت لیک جیا بکاته‌وه، که‌کس له‌مه‌وبه‌ر وه‌ک

تو نه‌بوویت و له‌داها‌تووشدا که‌سیکی وه‌ک تو هه‌لناکه‌ویت. **[H2450 chakam]**

نه‌وا دلپکی دانا و تیگه‌یشتووم بیدایت → که‌س وه‌ک تو له‌پیش تو‌دا نه‌بووه.

D. پەندەكانى سَلِيْمَان 2:6 چونكە يەزدان دانايى دەبەخشىت، زانىارى و تىگەيشتنىش لە دەمى ئەو. [H2451 chokmah]

چونكە يەزدان دانايى دەبەخشىت → زانىارى و تىگەيشتنىش لە دەمى ئەو.

(بىرۆكەكانى من — سولەيمان داواى كرد، و خودا پىي بەخشى. ياقوب ھەمان ھەمان ھەمان دەلەيت كە ھەمان دەرگا كراوھە: داوا لە خودا بكە، ئەوھى بە دافراوانى و بەبى سەرزەشتكردن بە ھەمووان دەبەخشىت. ئەوھى دايكى دانا بە پاشا بەخشى، بە تۆھى دەبەخشىت. بە باوھەوھ داوا بكە.)

III. نەك دانايى ئەم جىھانە

A. يەكەم كۆرنسۆس 1:25 چونكە گىلايەتیی خودا لە دانايى مرۆف داناترە و لاوازیى خودا لە بەھىزى مرۆف بەھىزترە. [G4680 sophos]

گىلييتى خودا = داناتر لە مرۆف + لاوازیى خودا = بەھىزتر لە مرۆف.

B. يەكەم كۆرنسۆس 3:19 دانايى ئەم جىھانە لەلای خودا گىلايەتییە، لەبەر ئەوھى نووسراوھ: (ئەو داناکان بە فيلبازى خۆيانەوھ دەگریت.) [G4680 sophos] [G4678 sophia]

دانايى ئەم جىھانە = گىلييەتیی لەلای خودا.

C. ياقوب 3:15 ئەم دانايیە لە ئاسمانەوھ دانەبەزىوھ، بەلكو دنيایى و مرۆفانە و شەيتانییە، [G4678 sophia] ئەو دانايیە كە لە ئاسمانەوھ دانەبەزىوھ = دنيایى + مرۆفانە + شەيتانییە.

D. ياقوب 3:17 بەلام ئەو دانايیە لە ئاسمانەوھ، لەپىش ھەموو شتيك پاكە، دواتر ئاشتىخوازە، خۆنەويستە، گوپرايەلە، پر لە بەزەییە و بەروبوومى چاكە، لایەنگر و دووروو نيبە. [G4678 sophia]

ئەو دانايیە كە لە سەرەوھە = يەكەم پاكە + پاشان ئاشتىخوازە + نەرمە + پر لە بەزەیی و بەروبوومى چاكە.

(بىرو باوھە من — ياقوب دوو جۆر دانايیمان پيشان دەدەت: يەك كە لە خوارەوھ، يەك كە لە سەرەوھ. سؤفيا (G4678، دانايى) كە لە سەرەوھە، سەرەتا پاكە، پاشان ئاشتىخوازە. ئەكەر ناكوكى و ئيرەبى بەرھەم بەيئيت، ئەوا لە باوك نەھاتوونە خوارى. بە بەرھەمى خۆى بيناسە.)

IV. مەسیح، دانايى خودا

A. يەكەم كۆرنسۆس 1:24 بەلام بۆ بانگكراوان، جولهكە و ناجولهكە، مەسیح ھىز و دانايى خودايە، [G4678 sophia] مەسیح = ھىزى خودا + دانايى خودا.

B. يەكەم كۆرنسۆس 1:30 بەلام ئیوھ بەھۆى خوداوە لەگەڵ عيسای مەسیحدا بوونە يەك، كە خودا بۆ ئيمەى كرد بە دانايى و پاستودروستى و پىروژكردن و كرىنەوھ، [G4678 sophia]

عيسای مەسیح لەلایەن خوداوە بۆمان كراوھتە دانايى + پاستودروستى + پىروژكردن + كرىنەوھ.

C. كۆلۆسى 2:3 كە لە ئەودا ھەموو گەنجىنەى دانايى و زانىارى شاردرادوھتەو. [G4678 sophia] [G1108 gnosis] ھەموو گەنجىنەى دانايى و زانىارى = لە مەسیحدا شاردرادوھتەو.

(بىرۆكە شەخسىيەكانم — گەوھەرەكە لە دەقتەردانەكەى جيا مەگەرى. خودا ھەموو سؤفيا (G4678، دانايى) و ھەموو گنۆسىس (G1108، زانىارى) لە كۆرەكەيدا شاردرادوھتەو، شاردرادوھتەو، نەوتیوھ — شاردرادوھتەو لەو شوئەى كە دەتوانیت بیدۆزیتەوھ. مەسیح بیدۆزەرەوھ، ئەوسا دانايى دۆزیوتەتەوھ.)

ه. دانايى سەرەكيترىن شتە — بەھاو كارەكانى ئەو

A. پەندەكانى سَلِيْمَان 3:13 خۆزگە دەخوارى، بەو كەسەى دانايى دەدۆزیتەوھ و بەو كەسەى تىگەيشتن بەدەستدەھيئيت، [H2451 chokmah]

خۆزگە بەو كەسە دەخوارى كە دانايى دەدۆزیتەوھ + ئەو كەسەى كە تىگەيشتن دەست دەكەوئیت.

B. پەندەكانى سَلِيْمَان 3:18 درەختى ژيانە بۆ ئەوانەى خۆيان پئوھ گرتووه، خۆزگە دەخوارىت بەوانەى پئى پابەند دەبن. ئەو = دار ژبانىكە بۆ ئەوانەى دەستى بەسەردا دەگرن + دلخۆشە ھەموو ئەوھى پئى دەچەسپيئت.

C. پەندەكانى سَلِيْمَان 4:7 ئەمە دەستپيكي دانايیە: دانايى بەدەستبھيئە، بە ھەموو دەستكەوتەكانت، تىگەيشتن بەدەستبھيئە. [H998 biynah] [H2451 chokmah]

دانايى = سەرەكيترىن شت → دانايى وەرېگرە + لەگەڵ ھەموو ئەوھى وەرېدەگرېت تىگەيشتن وەرېگرە.

D. ياقوب 3:13 كى لەنپوتاندا دانا و تىگەيشتووه؟ با بە رەوشتى باشى نيشانى بدات، ھەروھە بەو كارانەى كە بە بىفیزیيەوھ ئەنجامى دەدات و لە دانايیەوھ سەرچاوھ دەگریت. [G4678 sophia] [G4680 sophos]

پياوئىكى دانا → با لە رەفتارىكى چاكەوھ كردهوھەكانى خۆى بە دلنەرمى و دانايى نيشان بدات.

(بىرۆكە كەسىيەكانم — دانايى زياترە لە زانين؛ ئەو درەختى ژيانە، و درەخت بە بەرھەمى خۆى دەناسریت. يەكەم جار بیدۆزەرەوھ، پاشان بە رېگای ژيانى چاك، لەگەڵ فەزانی، پيشانى بەدە.)

دهمی دووان

پهندهکانی سلیمان 9:10 له خواترسی سهرتای داناییه، ناسینی خودای پیرۆزیش تیگه‌یشتنه،

ترسی یه‌زدان = سهرتای دانایی.

زه‌بووره‌کان 111:10 له خواترسی سهرتای داناییه، تیگه‌یشتنیکى باشه بۆ هه‌موو ئه‌وانه‌ی کار به رینماییه‌کانی ده‌که‌ن. ستایشکردن بۆ ئه‌وه هه‌تاهه‌تایه چه‌سیاوه. [H3374 yare] [H2451 chokmah]

ترسی یه‌زدان = سهرتای دانایی + تیگه‌یشتنیکى چاک بۆ هه‌موو ئه‌وانه‌یه که فرمانه‌کانی ئه‌و به‌جیده‌که‌یه‌ن.

پهندهکانی سلیمان 1:7 له خواترسی سهرتای زانیاریه، به‌لام گیله‌کان سووکایه‌تی به دانایی و ته‌مبیکردن ده‌که‌ن.

ترسی یه‌زدان = سهرتای زانیاری.

ژیرمه‌ندی 4:12 ئه‌گه‌ر یه‌کێک یه‌ک که‌س به‌زینیت، دووان ده‌توانن به‌رامبه‌ری بوه‌ستن، گوریسی سى تالیش زوو ناپسیت.

گوریسی سى تالیش زوو ناپسیت.

سپهر و ئه‌نجامدان

Shadow یه‌که‌م پاشایان 3:12 ئه‌وا من به‌پیی داواکارییه‌که‌ی تۆ ده‌که‌م. دلێکی وا دانات پی ده‌به‌خشم شت لیک جیا بکاته‌وه، که‌ که‌س له‌مه‌وبه‌ر وه‌ک تۆ نه‌بوویت و له‌ داها‌تووشدا که‌سێکی وه‌ک تۆ هه‌لناکه‌ویت.

دلێکی دانا و تیگه‌یشتووم پیدایت → له‌دوای تۆش که‌س هه‌لناستیت وه‌ک تۆ.

Fulfillment مه‌تا 12:42 شازنی باشوور له‌ پۆژی لپهرسینه‌وه‌دا له‌گه‌ل ئه‌م نه‌وه‌یه له‌ مردن هه‌لده‌ستیتته‌وه‌ و تاوانباری ده‌کات، چونکه له‌وپه‌ری زه‌وییه‌وه‌ هات بۆ گوێگرتن له‌ دانایی سلیمان. ئه‌وه‌تا له‌ سلیمان مه‌زنتر لپه‌ریه. [G4678 sophia]

ئه‌و له‌ دوورده‌ستترین شوێنه‌کانی زه‌وییه‌وه‌ هات بۆ بیستنی دانایی سلیمان → ئه‌وا گه‌وره‌تر له‌ سلیمان لپه‌ریه.

(بیرۆکه‌ که‌سییه‌کانم — دانترین پاشا ته‌نها سبیه‌ریک بوو. هه‌ژنه‌که‌ له‌ دوورده‌ستترین شوێنه‌کانی زه‌وییه‌وه‌ هات بۆ نه‌وه‌ی گوێ له‌ سلیمان بگرتیت؛ که‌سێکی گه‌وره‌تر له‌ سلیمان لپه‌ر راوه‌ستاوه — مه‌سیح، دانایی خودا.)

داخستن

یاقوب 3:17 به‌لام ئه‌و داناییه‌ی له‌ ئاسمانه‌وه‌یه، له‌پیش هه‌موو شتیک پاکه، دواتر ئاشتیخوازه، خۆنه‌ویسته، گوێپرایه‌له، پڕ له‌ به‌زه‌یییه و به‌روبوومی چاکه، لایه‌نگر و دوو‌پوو نییه.

ئه‌و داناییه‌ی له‌ ئاسمانه‌وه‌یه = پڕ له‌ به‌زه‌یییه و به‌روبوومی چاکه + لایه‌نگر نییه + دوو‌پوو نییه.

کۆلۆسی 2:3 که‌ له‌ ئه‌ودا هه‌موو گه‌نجینه‌ی دانایی و زانیاری شاردراده‌ته‌وه.

که‌ له‌ ئه‌ودا هه‌موو گه‌نجینه‌ی دانایی و زانیاری شاردراده‌ته‌وه.

(بیرۆکه‌ی من — یه‌ک رێگا، سێ هه‌نگاو. به‌ یاره (H3374، ترس) ده‌ست پیده‌کات، ترسی یه‌زدان. به‌رده‌وام ده‌بیت به‌ داواکردن، چونکه ئه‌و به‌خۆپایی و به‌ دلفراوانی به‌ هه‌موو که‌سێک ده‌دات. و کۆتایی دیت له‌ مه‌سیحدا، ئه‌وه‌ی که‌ هه‌موو گه‌نجینه‌کانی سۆفیا (G4678، دانایی) و گۆسیس (G1108، زانین) تییدا هه‌راوه‌ن. یه‌ک به‌خشین، یه‌ک به‌خشه‌ر. داوا بکه، ده‌درتته‌ پیت.)

تاقیکردنه‌وه‌ی راهی‌نان

1. زیووره‌کانی سلیمان 9:10 — له‌ خواترسی سهرتای:

(a) زانیاری

(ب) دانایی

(ج) پۆزان

2. ئه‌یوب 28:28 — لادان له‌ خراپه ئه‌مه‌یه:

(a) تیگه‌یشتن

(ب) دانایی

(ج) سامان

3. یاقوب ۱:۵ — ئه‌گه‌ر یه‌کێکتان له‌ دانایی که‌موکۆری هه‌یه، با:

(a) گه‌ران به‌دوای دانایانی ئه‌م جیهانه‌دا

(b) داوا له‌ خودا بکه، ئه‌گه‌ر به‌لکوو ئه‌و بیده‌یت

داوا له‌ خودا بکات، که‌ به‌ دلفراوانی به‌ هه‌مووان ده‌به‌خشیت

4. يه كهه پاشايان 3:12 — نهوا من به پي داواكار ييه كه ي تو ده كهه: نه وه تا، پي ده به خشم:

(a) دايكي دانا و تيگه يشتوو

(ب) دهوله مهندي و ريز

(ج) ته مهندي دريز

5. يه كهه قورنسوس 3:19 — دانايي نهه جيهانه له لاي خودا:

(a) لاي خودا شاردر اوته وه

(b) گيلايه تي له لاي خودا

(ج) لاوازي له گهل خودا

6. كولوسيان ۲:۳ — كه له نهودا شاردر اوته وه:

(الف) له دانايي نهه جيهانه دا

(ب) له كلپسادا

هه موو گه نجي نهه دانايي و زانباري

7. ياقوب ۳:۱۷ — به لام نهو داناييه ي له ئاسمانه وه يه، له پيش هه موو شتيك:

پاكه

(b) ئاشتيخواز

(c) نهرم

كليلي وه لام: 1-a-7, 2-a, 3-c, 4-a, 5-b, 6-c, 7-a-1

چونيه تي لقه كانی نهه ليكولينه وه يه

چون دانايي وه كه سبيك قسه دهكات: له پهنده كانی سلیمان ۸:۲۳ دانايي ده ليت، من له نه زه وه دامه زراوم؛ يه كهه قورنسيان ۱:۲۴ يش مه سيح به دانايي خودا ناوده بات، بگهري و بزانه ئايا نهو داناييه ي كه له پهنده كان هاوار دهكات سبيهرتي كوره كه يه.

-> روج چون دانايي ده به خشيت: به زه لنيل به روجي خودا له داناييدا پر كرابووه وه (سه رچاوه 3:31)، و پولس نويز دهكات كه خودا روجي دانايي به ئيوه به خشيت (نهفه سوس 1:17). بگهري بو نهوه ي چون دانايي به ريگاي روجه وه ديت.

چون ژيرمه ند لهو شوي نهه كوتايي پيديت كه دانايي ليوه دهست پندهكات: ژيرمه ند ۱۲:۱۳ ده ليت، له خودا بترسه و فره مانه كانی نهو به جيبگه يه نه، چونكه نهه هه موو نهركي مروقه. بگهري بو نهوه ي بينيت چون كوتايي كتبه كه دهكات سهره تاي دانايي.

→ نهه ريزه ندييه ي «مه زتر له» چون به رده وامه: مه زتر له سوله يمان (مه تا 12:42)، مه زتر له يونس (مه تا 12:41)، يه كيك مه زتر له په رستگا (مه تا 12:6). بگهري بو نهوه ي بزانيت كي مه زتره له پاشا، پيغه مبه ر، و په رستگا.

SOURCES & CREDITS

.Scripture: Kurdish Sorani Bible (CC BY-SA 4.0) — a redistributable edition, looked up exactly and never machine-translated

.Alternate chapter/verse numbering reconciled with STEP Bible TVTMS (CC BY 4.0)

Strong's numbering & original-language data: OpenScriptures Hebrew Bible (CC BY 4.0); STEP Bible.org — TAHOT/TAGNT/TBESH/TBESG (CC BY 4.0);

.Robinson-Pierpont Byzantine Majority Text (Public Domain); Strong's dictionary, 1890 (Public Domain)

.Typography: Google Noto fonts (SIL Open Font License 1.1)

.SEE MORE JESUS · want to see more.com — shared under Creative Commons Attribution 4.0 (CC BY 4.0) ©